

**એમ.એ. ભાગ-૧ સંસ્કૃત (૨૦૦૬)ની પરીક્ષા માટે**  
**(નવો અભ્યાસક્રમ)**

- સૂચનાઓ : વાર્ષિક પરીક્ષાના પ્રશ્નપત્રોનું પરિરૂપ (formate) નીચે મુજબ રાખવું.
- (૧) બધા જ પ્રશ્નપત્રોમાં વીસ ગુણાંકના પાંચ પ્રશ્નો પૂછવા; તેમાં અ-બ-ક એવા પેટા વિભાગો પાડીને અનુવાદ, પૂર્વાપર સંદર્ભ કે ટૂંકનોંધના પ્રશ્નો પૂછી શકાશે.
  - (૨) યુનિ. પરિપત્ર એકે. ૬૦૪૦૩/૨૦૦૫/૨૧-૨-૦૫ અનુસાર દરેક પ્રશ્નપત્રોના પાંચમા એકમ (Unit)માંથી ૨૦ ગુણના હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (Objective type questions) પૂછવા.
  - (૩) “એન્ટાપર સંસ્કૃત” (પ્રશ્નપત્ર-૪ અને ૮)ના પ્રશ્નપત્રોમાં એકમ નં.-૧, ૨ અને ૫ એકમના પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં જ લખવાના રહેશે.
  - (૪) એમ.એ. ભાગ-૨ના જે વિદ્યાર્થીઓ એપ્રિલ-૨૦૦૬ની વાર્ષિક પરીક્ષામાં બેસનાર છે, તેમને માટે જૂનો અભ્યાસક્રમ રહેશે. (એમ.એ. ભાગ-૨નો નવો અભ્યાસક્રમ જૂન-૨૦૦૬થી અમલી થશે અને તેની પરીક્ષા એપ્રિલ-૨૦૦૭માં લેવાશે.)

પ્રશ્નપત્ર ૧ : (મુખ્ય અને ઔષ્ણ) નાટક અને નાટ્યસિદ્ધાન્ત :

Units : I	ભવભૂતિનું જીવન, સમય અને કૃતિઓ	.....૧૦૦ ગુણ
II	ઉત્તરરામચરિત (અનુવાદ અને સંદર્ભવાક્યો)	૨૦ ગુણ
III	ઉત્તરરામચરિત (સાહિત્યિક મૂલ્યાંકન)	૨૦ ગુણ
IV	ભરતમુનિનું રસસૂત્ર અને તેની વ્યાખ્યા	૨૦ ગુણ
V	રૂપકનાં દશ પ્રકારો અને નાયક-વિચાર (આમાંથી હેતુલક્ષી પ્રશ્નો પૂછાશે.)	૨૦ ગુણ

(8)

સંદર્ભ ગ્રન્થો

1. નાટ્યશાસ્ત્ર (અ-દ, ૧, ૨) અભિનવભારતી સાથે, સં. ડી. એસ. નાન્દી.
2. અભિનવનો રસવિચાર, લે. નગીનદાસ પારેખ, બી.એસ. શાહની કં. અમદાવાદ, ૧૯૬૯.
3. TYPES OF SANSKRIT DRAMAS – Dr. Dolararay Mankad.
4. રસસિદ્ધાન્ત – ડો. નગેન્દ્ર, દિલ્લી.

પ્રશ્નપત્ર-૨ : (કેવળ મુખ્ય સંસ્કૃતના છાત્રો માટે) વેદ, બ્રાહ્મણ અને અપઠિત (Unseens) ..... ૧૦૦ ગુણ

Units :	I	ઋગ્વેદમાંથી પસંદગીનાં ૭ સૂક્ત*	૨૦ ગુણ
	II	યજુર્વેદ (૩૪-૧ થી ૬, ૧૬-૧ થી ૪૧)	૨૦ ગુણ
	III	અથર્વવેદ (૧૨-૧)	૨૦ ગુણ
	IV	અપઠિતમાંથી સંસ્કૃતમાં અનુવાદ	૨૦ ગુણ
	V	વેદિક વ્યાકરણ અને ઐતરેય બ્રાહ્મણમાંથી યુન:શેપનું કથાનક (૭-૩૩-૧) (આ એકમમાંથી હેતુલક્ષી પ્રશ્નો પૂછાશે.)	૨૦ ગુણ
	(★)	ઋગ્વેદમાંથી (૧) અગ્નિ ૧-૯૭, (૨) ઇન્દ્રસૂક્ત ૨-૧૨, (૩) વિષ્ણુસૂક્ત ૧-૧૫૪, (૪) દાશરાજસૂક્ત ૭-૧૮, (૫) વરુણસૂક્ત ૭-૮૬, (૬) પુરૂરવા-ઉર્વશી સંવાદસૂક્ત ૧૦-૮૫ અને (૭) નાસદીપસૂક્ત ૧૦-૧૨૯).	

પ્રશ્નપત્ર ૩ : વૈકલ્પિક શાસ્ત્રો : (જમને તે એક પસંદ કરવાનું રહેશે)

(ક) વ્યાકરણશાસ્ત્ર

..... ૧૦૦ ગુણ

Units :	I	સિદ્ધાન્તકૌમુદીમાંથી સંજ્ઞા, પરિભાષા, અચ્ સન્ધિપ્રકરણ	૨૦ ગુણ
	II	હલ્, વિસર્ગ અને સ્વાદિ સન્ધિપ્રકરણ	૨૦ ગુણ
	III	અજન્તપુંલિંગ પ્રકરણ (રામં, હરિ અને માનુ ની રૂપસિદ્ધિ)	૨૦ ગુણ
	IV	પતંજલિનું વ્યાકરણ મહાભાષ્ય (૧-૧-૧)	૨૦ ગુણ
	V	સંસ્કૃત વ્યાકરણશાસ્ત્રનો ઇતિહાસ	૨૦ ગુણ

સંદર્ભગ્રંથો

1. સંસ્કૃત વ્યાકરણશાસ્ત્ર કા ઇતિહાસ (ભાગ-૧, ૨, ૩) લે. પં. યુધિષ્ઠિર મીમાંસક, સોનીપત, હરિયાણા.
2. System of Paniniyan Grammar by S. K. Belvelkar, Poona.
3. Vyakaran Mahabhasya (1-1-1) by S. D. Joshi, Univ. of Poona, Pune, 1980.

(ખ) દર્શનશાસ્ત્ર

..... ૧૦૦ ગુણ

Units :	I	બ્રહ્મસૂત્ર શાંકરભાષ્યમાંથી ચતુ:સૂત્રીભાષ્ય	૨૦ ગુણ
Units :	II	બ્રહ્મસૂત્ર શાંકરભાષ્યમાંથી સ્મૃતિપાદ	૨૦ ગુણ
	III	અણુભાષ્ય (૧-૧-૧, ૨, ૩)માંથી ત્રિસૂત્રી	૨૦ ગુણ
	IV	પાતંજલ યોગદર્શન (પ્રથમ સમાધિપાદ) – વ્યાસ ભાષ્યસહિત	૨૦ ગુણ
	V	ષડ્દર્શનના ઉદ્ભવ-વિકાસની રૂપરેખા	૨૦ ગુણ

સંદર્ભગ્રંથો

1. બ્રહ્મસૂત્ર અને અણુભાષ્યનું તુલનાત્મક અધ્યયન – ડો. પી. એમ. મોદી.
2. શ્રીભાષ્ય – અનુવાદક : શ્રી આનંદશંકર ધ્રુવ, સંસ્કૃત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગર.
3. Philosophy of Ramanuj – H. B. Bhardwaj.
4. History of Indian Philosophy (Vol. III & IV) S. K. Dasgupta.
5. હિન્દી તત્ત્વજ્ઞાનનો ઇતિહાસ, નર્મદાશંકર દે. મહેતા.
6. દર્શનશાસ્ત્ર કા ઇતિહાસ, બલદેવ ઉપાધ્યાય.

(ગ) સાહિત્યશાસ્ત્ર (અલંકારશાસ્ત્ર)

..... ૧૦૦ ગુણ

Units :	I	ધ્વન્યાલોક (પ્રથમ ઉદ્દ્યોત) – 'લોચન' ટીકા સહિત	૨૦ ગુણ
	II	કાવ્યપ્રકાશ (ચતુર્થ ઉલ્લાસ)	૧૫ ગુણ
	III	કાવ્યાદર્શ (પ્રથમ પરિચ્છેદ)	૧૫ ગુણ
	IV	કાવ્યાદર્શ (દ્વિતીય પરિચ્છેદ)	૨૦ ગુણ
	V	સાહિત્યશાસ્ત્રની વિચાર પરમ્પરાઓનો ઇતિહાસ	૩૦ ગુણ

(9)

સંદર્ભગ્રંથો

1. સાહિત્યશાસ્ત્રની વિચાર પરંપરાઓ લે. તપસ્વી નાન્દી, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ.
2. ભારતીય સાહિત્યશાસ્ત્ર - ગણેશ ત્ર્યંબક દેશપાળડે, મુંબઈ, ૧૯૬૦.

(વ) ધર્મશાસ્ત્ર અને પુરાણશાસ્ત્ર

.....૧૦૦ ગુણ

Units :	I	ગૌતમધર્મસૂત્ર (અ-૧) મસ્કરિ ભાષ્ય સહિત	૨૦ ગુણ
	II	ગૌતમધર્મસૂત્ર (અ-૧૩) મસ્કરિ ભાષ્ય સાથે	૨૦ ગુણ
	III	શ્રીમદ્ભાગવતપુરાણ (સ્કંધ-૮)	૨૦ ગુણ
	IV	શ્રીમદ્ભાગવતપુરાણ (સ્કંધ-૧૦)	૨૦ ગુણ
	V	ધર્મશાસ્ત્રના ઉદ્ભવ-વિકાસની રૂપરેખા	૨૦ ગુણ

સંદર્ભગ્રંથો

1. ધર્મશાસ્ત્ર કા ઇતિહાસ (ભાગ-૧ સે ૫) પી. વી. કાળે, પ્રકા. ઉત્તરપ્રદેશ હિન્દી સંસ્થાન લગ્નનડ, ૧૯૯૨.
2. ગૌતમ ધર્મસૂત્ર (મસ્કરિ ભાષ્ય સહિત) સં. ડો. વેદમિત્ર, રાષ્ટ્રીય પ્રકાશન, કરોલ બાગ, દિલ્લી-૧૯૬૯.

પ્રશ્નપત્ર ૪ : એન્ટાયર સંસ્કૃત

.....૧૦૦ ગુણ

(આ પ્રશ્નપત્રના Unit-I, II અને V ના ઉત્તરો સંસ્કૃતમાં લખવાના રહેશે.)

Units :	I	લઘુસિદ્ધાન્તકૌમુદીમાંથી સમાસ પ્રકરણ (અવ્યયીભાવ અને તત્પુરુષ)	૨૦ ગુણ
	II	લઘુસિદ્ધાન્તકૌમુદીમાંથી દ્વિગુ અને બહુવ્રીહિ	૨૦ ગુણ
	III	રુદ્રદામનનો ગિરનારનો શૈલલેખ	૨૦ ગુણ
	IV	સ્કન્દગુપ્તનો ગિરનારનો શૈલલેખ	૨૦ ગુણ
	V	કૌટિલ્યનું અર્થશાસ્ત્ર વિનયાધિકરણ-૧ (૧ થી ૧૨)	૨૦ ગુણ

(આ એકમમાંથી હેતુલક્ષી પ્રશ્નો પૂછાશે.)

સંદર્ભગ્રંથો

1. **Select Inscriptions** by Dinesh chandra Sarkar, Calcutta, 1942.
2. **CORPUS INSCRIPTIONUM INDICARUM** by Hultsch., CII, Vol-III (Gupta period)
3. **Epigraphia Indica**
4. ઇતિહાસના સાધન તરીકે ગુજરાતના અભિલેખ - હરિપ્રસાદ ગં. શાસ્ત્રી, ગુજરાત વિદ્યાપીઠ, ૧૯૮૩.
5. ભારતીય અભિલેખ વિદ્યા, ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ.
6. મહાકાવ્ય રુદ્રદામનો શૈલલેખ, ભારતી શેલત, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર.